

אמר ליה מלאך המות: "לחיי [כבשקשתך]."

אמר ליה רבי יהושע בן לוי — "הב לי סכינך, דלמא מבעתת לי באורחא [תן לי את סכינך, שמא תפחידני בדרך]" (174).

יהבה ניהליה [נתן לו].

כי מטא להתם, דלייה (175), קא מחוי ליה

כי הוה שכיב [כאשר הלך למות], אמרו ליה למלאך המות — "זיל עביר ליה רעותיה" [לך, עשה את רצונו לפני מותך] (171).

אזל, איתחזי ליה [בא מלאך המות, ונראה לפניו] (172).

אמר ליה רבי יהושע בן לוי: "אחוי לי דוכתאי [הראה לי את מקומי בגן עדן]" (173).

174. ביאור ענין זה, כי הכח הפועל מן כח המפסיד שנקרא מלאך המות דבר זה נקרא סכין, כי הסכין הוא כלי למה שמחתך ומפסיד, וכן הכח של מלאך המות נקרא סכין, והצדיק מבטל הכח של המפסיד, וזה שאמר לו הב לי סכינך שהוא נוטל הכח הזה ממנו, ודבר זה למעלת הצדיק שמצד הצדיקים ראוי המציאות ולא ההפסד, ומפני שכח המפסיד אשר הוא כח מלאך המות אשר הוא מתנגד למציאות, לכך הצדיק שראוי לו המציאות מבטל כח של המפסיד בעה"ז.

וזהו שאמר — דלמא מבעתת לי באורחא, כי כאשר יש חבור לכח המפסיד אל הצדיק, וזהו כאשר הצדיק קרוב אל הסלוק מן העה"ז ואז יש קירוב לכח זה אל הצדיק, וזה נקרא... מתחברים באורחא וגובר אז הצדיק על כח המפסיד בשביל חוזק מציאת הצדיק, שאל כל צדיק ראוי אליו המציאות, ומבטל הצדיק פעולת כח המפסיד שנמשך מאתו העדר הנבראים, והוא נטילת הסכין, כמו שני דברים שהם מתנגדים יחד כאשר יתחברו יחד, האחד גובר על השני ומנצח אותו ונוטל כח שלו וזהו נטילת הסכין. מהר"ל.

175. כבר אמרנו כי המלאך המות אי אפשר לשלוט עליו אם לא מחמת קורבת הצדיק אל מדרגתו האחרונה, ומזה הצד שהוא קרוב אל מקום מדרגתו ומעלתו אפשר לשלוט, ומפני שאי אפשר שילשוט עליו רק מצד קורבתו אל

171. פירוש כי אין ראוי שישלוט המלאך בצדיק כמו זה, כי אם שהוא טוב וראוי לעצמו וזה שיעשה רצונו כי יש צד שהמיתה ראוי לו, וזה כי הצדיק בעת מותו הוא מתקרב אל המדרגה העליונה שיהיה לו בג"ע, ולפיכך באותו זמן אין המיתה רע מצד ההצלחה האחרונה. מהר"ל.

172. אל תאמר שהדברים האלו הם בחוש עין הגוף, וכן כל אמירה והתשובה הכל אינו גשמי, כי מה שאמר אתחזי ליה אינו רק התחברות וקרוב אליו כח זה שנקרא מלאך המות, וזה נקרא אתחזי ליה, וכן האמירה אין האמירה היא בפה כמו באדם, שכך תמצא בדברי חכמים — "אמרה שבת" (בראשית רבה פי"א), "אמרה ירח" (חולין ס ב), ובכמה מקומות. שהדבר הנמשך מן אחר נקרא זה אמירה, שהאמירה הוא ענין הנמשך מבעל המאמר נגזר בשפתים, וכל דבר שנמשך מן אחר נקרא אמירה, ודבר זה פשוט מאוד מאוד. מהר"ל.

173. כבר אמרנו שאי אפשר שיהיה שולט עליו כלל כח ההפסד רק בשביל שהוא זוכה למדרגה הרוחניות ואז אינו מקפיד על המיתה, ולפיכך הוא מבקש מן מלאך המות שיראה לו מקומו, כי בזה האופן אפשר שישלוט בו המלאך, שלא נקרא העדר גמור כאשר לפני המדרגה העליונה שהוא זוכה אחר המיתה, ויש לו קירוב גמור קודם מותו אל מדרגתו שיהיה לו אחר מותו וזה שמראה לו מקומו. מהר"ל.